

Naturvårdsverkets tillsynsvägledningsplan 2022-2024

Inledning

Naturvårdsverket har tillsammans med andra centrala myndigheter till uppgift att ge tillsynsvägledning inom miljöbalkens område till länsstyrelser och kommunala nämnder. Myndigheten omfattas av miljötillsynsförordningen krav på att ha en plan för tillsynsvägledning som ska omfatta en period om tre år och uppdateras minst årligen.

Tillsynsvägledningsplanen beskriver de tillsynsvägledningsinsatser som Naturvårdsverket planerar för 2022-2024, med utgångspunkt i tillsynsmyndigheternas behov, dels för genomförandet av strategin för miljötillsynen och dels utifrån ny och förändrad lagstiftning, efterfrågan och behov av kunskapshöjningar. Planen beskriver tillsynsvägledningen detaljerat för 2022 och mer generellt för 2023-2024. Årliga uppdateringar kommer att tas fram för de följande åren.

Innehåll

INLEDNING	2
SAMORDNING MED ANDRA MYNDIGHETER	4
Syftet med samordningen	4
En gemensam planeringsprocess	5
VAD ÄR TILLSYNSVÄGLEDNING	6
Vårt ansvar	6
Uppföljning och utvärdering av tillsynen	6
PRIORITERINGAR 2022-2024	7
Nationell strategi för miljöbalkstillsynen	7
Andra prioriterade tillsynsvägledningsinsatser	7
Övrig tillsynsvägledning	7
PRIORITERAD TILLSYNS-VÄGLEDNING 2022	8
TILLSYNSVÄGLEDNING 2023-2024	12

Samordning med andra myndigheter

Tillsynsvägledande myndigheter ska aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning.

Tillsynsrådet är ett samverkans- och samrådsorgan för myndigheter som arbetar med föreskrifter, tillsynsvägledning och tillsyn enligt miljöbalken. Myndigheterna under rådet har gemensamt beskrivit vilka fem egenskaper som karakteriserar god tillsynsvägledning:

Planerad: Tillsynsvägledningen bedrivs regelbundet och systematiskt med utgångspunkt från vad som är prioriterat på nationell och regional nivå.

Koordinerad: Tillsynsvägledningen anpassas tidsmässigt mellan olika sakområden eftersom målgruppen kan vara densamma.

Tydlig: Den tillsynsvägledande myndigheten visar tydligt hur den prioriterar sin tillsynsvägledning och varför.

Kommunikativ: Tillsynsvägledningen förmedlas på det sätt som bäst bidrar till att utveckla tillsynen.

Tillgänglig: Både skriftlig och muntlig tillsynsvägledning går lätt för mottagaren att få tag på och förstå.

Enligt miljötillsynsförordningen ska Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk och Folkhälsomyndigheten ha planer för tillsynsvägledning. Av planerna ska det framgå hur myndigheterna tagit hänsyn till den nationella tillsynsstrategin. Inom Tillsynsrådet har en gemensam process utvecklats för hur myndigheterna ska samverka när de tar fram planerna och hur planerna ska ta hänsyn till tillsynsstrategin.

Syftet med samordningen

Syftet med samordningen är att myndigheternas planer för tillsynsvägledning ska tas fram genom liknande arbetsformer, vilket bland annat ger möjlighet till samverkan kring tillsynsvägledande aktiviteter. Ytterligare ett syfte är att samordna kommunikationsinsatser till gemensamma målgrupper och att tidsmässigt anpassa myndigheternas tillsynsvägledning mellan olika sakområden.

En gemensam planeringsprocess

Den gemensamma processen innebär att de centrala myndigheterna följer en överenskommen metod när de tar fram sina respektive planer för tillsynsvägledning. Följande steg finns beskrivna i den gemensamma processen:

1. Intern behovskartläggning och miljömålsanalys
2. Extern gemensam behovskartläggning
3. Intern analys och prioritering
4. Samordning av planerade aktiviteter
5. Beslut och återkoppling

Vad är tillsynsvägledning

Vårt ansvar

Naturvårdsverkets ansvar som tillsynsvägledande myndighet framgår av miljötillsynsförordningen (2011:13). Vi har ett brett tillsynsvägledningsansvar som omfattar hela miljöbalken där inte annan myndighet är utpekad. Vi ska också ge allmän tillsynsvägledning till tillsynsmyndigheter om tillämpningen av 26 och 30 kap. miljöbalken som reglerar tillsyn och miljöstraffavgifter.

Tillsynsvägledning innebär att vi som central myndighet aktivt ska verka för samordning och samverkan i frågor som rör tillsynsvägledning. Vi ska ge stöd och råd till kommunala nämnder och länsstyrelser i frågor som rör tillämpningen av miljöbalken, föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken och EU-förordningar.

Vår främsta kommunikationskanal är vår webbplats www.naturvardsverket.se.

Under perioden 2022-2024 kommer vi att delta i och anordna tillsynskampanjer, seminarier, webinarier med mera. Vi svarar löpande på frågor från tillsynsmyndigheterna via mejl och telefon.

Uppföljning och utvärdering av tillsynen

För att veta om tillsynen fungerar som det är tänkt behöver man följa upp och utvärdera den. Naturvårdsverket följer årligen upp kommuners och länsstyrelser miljöbalkstillsyn, i samråd med Folkhälsomyndigheten, Jordbruksverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna. Kommunerna och länsstyrelserna får bland annat redogöra för eventuell samverkan, finansiering samt hur de har prioriterat tillsynsresurserna. De tillsynsvägledande myndigheterna följer också upp myndigheternas tillsyn inom olika fördjupningsområden som varierar från år till år. Dessa uppföljningar syftar till att ge en mer detaljerad bild av tillsynen inom specifika tillsynsområden. Resultaten från uppföljningarna används av både tillsynsmyndigheter och tillsynsvägledande myndigheter för att utveckla arbetet med tillsyn och tillsynsvägledning.

Prioriteringar 2022-2024

Nationell strategi för miljöbalkstillsynen

Den nationella strategin för miljöbalkstillsynen är framtagen i samverkan mellan Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Jordbruksverket, Socialstyrelsen, Energimyndigheten och Svenska kraftnät. Naturvårdsverket har haft ett samordningsansvar för arbetet. Länsstyrelser och kommuner har löpande deltagit i arbetet. Tillsynsrådet har varit styrgrupp för processen att ta fram strategin. Målgruppen för strategin är tillsynsmyndigheterna; kommuner, länsstyrelser och Försvarsinspektören för hälsa och miljö.

Strategin syftar till att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period. En ökad tydlighet gynnar att myndigheternas samlade resurser och kompetens används effektivare, bidrar till en ökad likvärdighet i tillsynen och underlättar planering av tillsyn. De satsningar på tillsyn som pekas ut i strategin innebär i många fall också att tillsynsvägledningsinsatser behöver genomföras. Strategin utgör därför en viktig prioriteringsgrund för Naturvårdsverkets planering av tillsynsvägledning under 2022–2024.

Andra prioriterade tillsynsvägledningsinsatser

Utöver de prioriteringar som följer av den nationella strategin för miljöbalkstillsynen genomför vi tillsynsvägledningsinsatser som prioriteras utifrån myndighetens bedömning. Prioriteringarna av dessa bygger främst på behov av tillsynsvägledning till följd av nya bestämmelser, behov som påtalas av tillsynsmyndigheterna eller då vi ser behov av kunskapshöjningar inom olika sakområden.

Övrig tillsynsvägledning

Utöver den tillsynsvägledning som vi redogör för i den här planen utförs en stor mängd löpande tillsynsvägledning främst i form av besvarande av inkomna frågor via mejl och telefon samt uppdatering och översyn av framtagen tillsynsvägledning. Listan över prioriterade tillsynsvägledningsinsatser kan komma att förändras beroende på till exempel ändrad lagstiftning eller förändringar i tillgängliga resurser. På Naturvårdsverkets webbplats redogör vi för genomförandet av insatserna och eventuella justeringar.

Prioriterad tillsynsvägledning 2022

Naturtillsyn

Område	Leverans	När	Behov
Fridlysning och CITES	Tema i Artskyddskonferensen 2022	T3 2022	Nya/förändrade bestämmelser
	CITES framtagande av tillsynsvägledning inom olika områden	T1 2022	Ökad kunskap, förtydligt regelverk
Invasiva främmande arter	Möte/webbinarium med länsstyrelserna	T1 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin Efterfrågat från tillsynsmyndigheter
	Framtagande av tillsynsvägledning	T1 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
Strandskydd	Handläggartäff för länsstyrelserna och deltagande i länsstyrelsernas handläggartäffar för kommunerna	T2 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
Biotopskydd	Med Jordbruksverket genomförs handläggartäff för länsstyrelserna om lantbrukskontroll och naturtillsyn	T3 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin

Miljöfarlig verksamhet

Område	Leverans	När	Behov
F-gaser	Tillsynsvägledning om uppdaterad svensk F-gasförordning	T3 2022	Nya/förändrade bestämmelser

IED	Vägledning om BAT-slutsatser för ytbehandling med organiska lösningsmedel (STS BAT)	T2 2022	Nya/förändrade bestämmelser
	Vägledning om BAT-slutsatser för bearbetning av järnmetaller (FMP BAT)	T3 2022	Nya/förändrade bestämmelser
	Vägledning om BAT-slutsatser för rening av utsläpp till luft inom kemiska sektorn (WGC BAT)	T3 2022	Nya/förändrade bestämmelser
	Vägledning om onormala driftförhållanden (OTNOC)	T1 2022	Efterfrågat av tillsynsmyndigheter
Träskyddsmedel	Vägledning om träskyddsbehandling	T3 2022	Nya/förändrade bestämmelser
Energi-hushållning	Tillsammans med Energimyndigheten ta fram vägledning om energihushållningsplaner	T2 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
Hamnar	Vägledning om hamnverksamhet	T1 2022	Efterfrågat av tillsynsmyndigheter
Bekämpningsmedel	Reviderad vägledning om tillstånd till användning av bekämpningsmedel inom vattenskyddsområden	T3 2022	Nya/förändrade bestämmelser
	Vägledning om kommunal dispens	T3 2022	Nya/förändrade bestämmelser
Kemikaliehantering	Seminarier för kommunala tillsynsmyndigheter om skrovsanering av fritidsbåtar, ÅPH 17	T1 2022	Aktivitet inom åtgärdsprogrammet för havsmiljö Efterfrågat av tillsynsmyndigheter
	Ta fram vägledning om skrovrengöring av fritidsbåtar för att förhindra spridning av TBT, övriga biocider och invasiva främmande arter från fritidsbåtar.	T3 2022	Miljömålsråds-åtgärd Aktivitet inom åtgärdsprogram vattenmyndigheterna
REACH	Tillsynsvägledning om tillståndsämnena enligt Reach	T3 2022	Behov av kunskapshöjning inom sakområdet

Avlopp	Tillsynsvägledning om flödesmätning och provtagning på avloppsreningsverk	T3 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
Cisterner	Uppdaterad vägledning om föreskrift NFS 2017:5	T1 2022	Nya/förändrade bestämmelser
Täktverksamhet	Uppdaterad och förnyad vägledning avseende ballasttäkter och torv	T3 2022	Nya/förändrade bestämmelser Efterfrågat av tillsynsmyndigheter
Gruvverksamhet	Vägledning om Utvinningsavfallsförordningen (SFS 2013:319)	T3 2022	Efterfrågat av tillsynsmyndigheter
	Nationell gruvhandläggartärf för tillsynsvägledning	T3 2022	Efterfrågat av tillsynsmyndigheter

Avfall

Område	Leverans	När	Behov
Illegal avfallshantering	Naturvårdsverket och länsstyrelsen tar fram handläggargrupp och rollfördelning, avseende tillsyn på nationella avfallstransporter. (Underlag tillsynskampanj 2023)	T3 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
	Naturvårdsverket tar fram ett handläggargrupp för att bedriva uppsökande tillsyn inom avfallsområdet för att hitta illegal verksamhet. (Underlag tillsynskampanj 2023)	T3 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
Återvinning av avfall	Uppdatera tillsynsvägledningen om när avfall upphör att vara avfall	T3 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
Masshantering	Uppdatering i fyra delar av handbok 2010:1 genomförs stegvis. Under 2022 färdigställs delarna om praxis och centrala begrepp.	T3 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin

Förorenade områden

Område	Leverans	När	Behov
Utredningar och undersökningar	Uppdatering av tillsynsvägledning ”att välja EBH-åtgärd” och uppdatering av utgångpunkter för tillsyn	T3 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
Ansvars- och avhjälpandefrågor	Vägledning om ansvarsutredning förorenade sediment	T3 2022	Prioriterat i nationella miljötillsynsstrategin
PFAS	Översyn av tillsynsvägledning samt uppdatering av innovativa åtgärder	T3 2022	Efterfrågat av tillsynsmyndigheter

Tillsynsvägledning 2023-2024

Under 2023-2024 kommer de prioriterade tillsynsvägledningsinsatserna till stor del fokuseras på genomförandet av den nationella miljötillsynsstrategin. Ytterligare prioriteringar görs till följd av ny eller ändrad lagstiftning och andra behov. Inför varje år kommer en lista med prioriterade tillsynsvägledningsinsatser att tas fram och publiceras på Naturvårdsverkets webbplats. Nedan beskrivs övergripande inom vilka områden vi ser behov av tillsynsvägledningsinsatser. Dessa är preliminära och kan komma att ändras.

Naturtillsyn

- Invasiva främmande arter
  - Webbinarier/seminarier
  - Tillsynsvägledning om avfallshantering
  - Uppföljning av tillsynen
- Strandskydd
  - Tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten ta fram en gemensam tillsynsvägledning om hur tillsyn av strandskydd och vattenverksamhet ska samordnas (1 kap. 16-17 §§ miljötillsynsförordningen)
  - Handläggarsöd för strandskyddstillsyn avseende påverkan på biologisk mångfald samt förslag på villkor vid förelägganden om återställelse
  - Tillsammans med Havs- och Vattenmyndigheten ta fram prioriteringsgrunder för strandskyddstillsynen vid kusten

Miljöfarlig verksamhet

- Fluorerade växthusgaser
  - Uppdatera befintlig tillsynsvägledning utifrån ändringar i EU:s F-gasförordning
- Energihushållning
  - Tillsammans med energimyndigheten ta fram tillsynsvägledning
- Nya BREF:ar
  - Ta fram ny eller reviderad tillsynsvägledning efterhand som nya BAT-slutsatser publiceras
- Biocider
  - Revidera vägledning om biocidprodukter
- Fordonstvättar och fordonsverkstäder
  - Ta fram nationellt handläggarsöd
  - Genomföra tillsynskampanj

- Tillsynsvägledning om daterade miljöbalkstillstånd
  - Vägledning om bedömning av tillståndens aktualitet
  - Vägledning om åtgärder som kan vidtas för verksamheter med inaktuella tillstånd eller otillräckliga villkor

Avfall

- Engångsplast
  - Tillsynsvägledning om kraven på att erbjuda servering i återanvändbara muggar och matlådor
- Illegal avfallshantering
  - Vägledning om tillsyn av lagring av avfall – ex. kravställning vid anmälan m.a.p brandrisk, läckage av farliga ämnen etc.
  - Nationell tillsynskampanj i början av 2023
- Masshantering
  - Fortsatt uppdatering av handbok 2010:1 gällande delen som handlar om riskbedömning
  - Nationell tillsynskampanj mottagningskontroll av massor

Efterbehandling av förorenade områden

- Utredningar och undersökningar
  - Tillsynsvägledning MKN vatten
  - EBH-träff
- Riskbedömning och riktvärden
  - Översyn av vägledning om riktvärden
  - Utveckla vägledningar för inventering och bedömning av hälso- och miljörisker vid förorenade sedimentområden